

Penge- og pensionspanelet

Metoderapport: Barometerundersøgelse 2009:
Befolkningsundersøgelse om danskernes fi-
nansielle adfærd og opfattelse af de finansielle
sektorer

Penge- og Pensionspanelet
Århusgade 110
2100 København Ø

*Spørgsmålene i Barometer-undersøgelsen, må ikke eftergøres uden udtrykkelig aftale med
Penge- og Pensionspanelet.*

Capacent
02. november 2009

Indhold

1.	Indledning	3
2.	Metode	4
2.1	Spørgeskema	4
2.2	Udsendelsen	5
2.1.1	Sektorer og kvoter	6
2.3	Svarprocent	8
2.4	Vejning af data	9

1. Indledning

Capacent har for Penge- og Pensionspanelet gennemført Penge- og Pensionspanelets barometerundersøgelse 2009, som er en større befolkningsundersøgelse. Undersøgelsen er gennemført i sensommeren 2009.

I dette notat beskrives metoden for barometerundersøgelsen.

2. Metode

Barometerundersøgelsen er gennemført som en Internetbaseret befolkningsundersøgelse i Capacents Danmarkspanel. Danmarkspanelet er et hovedsagelig telefonisk rekrutteret webpanel med godt 50.000 repræsentativt udvalgte personer bosat i Danmark, som deltager i Capacent Epinions undersøgelser.

Panelet er hovedsagelig telefonisk rekrutteret. Der er i rekrutteringen lagt vægt på at sikre, at ældre, personer med kortere uddannelse og befolkningen på landet ikke er underrepræsenteret i panelet – grupper, som ellers traditionelt set er underrepræsenteret i Internetbaserede undersøgelser.

Panelet bliver løbende opdateret, ligesom inaktive respondenter løbende bliver sorteret fra. Der gøres løbende en indsats for at rekruttere såkaldte tynde segmenter, der traditionelt er underrepræsenteret i kvantitative undersøgelser.

Udover den telefoniske rekruttering suppleres med en Internet-baseret rekruttering vha. pop-up-invitationer på hjemmesider med særlig relevans i forhold til panelets underrepræsenterede segmenter.

Barometerundersøgelsen i 2009 er en gentagelse af undersøgelsen fra 2008. Undersøgelsen i 2008 blev ligeledes gennemført af Capacent for Penge- og Pensionspanelet.

2.1 Spørgeskema

Spørgeskemaet til barometerundersøgelsen er udviklet af Penge- og Pensionspanelet med udgangspunkt i spørgeskemaet fra 2008. Således er den langt overvejende del af spørgsmålene i 2009 identiske med spørgsmålene, som ligeledes blev stillet i 2008.

Før udsendelsen af spørgeskemaet er foretaget en pilottest af skemaet. I pilottesten blev spørgeskemaet udsendt til i alt 400 paneldeltagere, hvoraf 101 besvarede spørgeskemaet inden for tidsfristen for pilotundersøgelsen.

Interviewene til pilottesten blev gennemført i perioden 6. til 17. juli 2009. Der blev ikke udsendt rykkere i forbindelse med pilottesten.

På basis af Penge- og Pensionspanelets efterfølgende analyser af data fra pilottesten blev der foretaget omformuleringer af et mindre antal spørgsmål, ligesom rækkefølgen af skærmbillederne af forskellige spørgsmål blev omprioriteret.

2.2 Udsendelsen

Udsendelsen af spørgeskemaet er sket via e-mail med et unikt link til hver paneldeltager, som leder paneldeltageren til det Internetbaserede spørgeskema.

I udsendelsesmailen er paneldeltagerne oplyst om den estimerede interviewtid på cirka 20 minutter afhængig af den enkelte respondents svar.

Med henblik på at optimere undersøgelsens svarprocent blev paneldeltagerne i udsendelsesmailen oplyst om, at der blandt de respondenter, som besvarede undersøgelsen inden for tidsfristen ville blive trukket lod om gavekort som belønning for deltagelse. Der blev udloddet i alt 20 gavekort af 500 kr.

Bruttostikprøven er udtrukket ved hjælp af et simpelt tilfældighedsudtræk blandt paneldeltagere på 18 år eller derover.

Udsendelsen af den faktiske barometerundersøgelse er sket via tre stikprøver, henholdsvis:

- Primær stikprøve bestående af 4.685 paneldeltagere, som deltog i undersøgelsen i 2008. Oprindeligt deltog 4.949 personer i barometerundersøgelsen 2008, men i den mellemliggende periode har 264 af disse forladt Capacents web-panel, hvorfor de ikke har kunnet inviteres til at deltage i undersøgelsen.
- Sekundær stikprøve bestående af yderligere 5.499 paneldeltagere. Bruttostikprøven er udtrukket ved hjælp af et simpelt tilfældighedsudtræk blandt paneldeltagere på 18 år eller derover – i øvrigt samme metode, som blev anvendt i 2008.

Udsendelsen af disse to stikprøver viste sig utilstrækkeligt til at opnå det ønskede antal interview. Derfor blev desuden udsendt en supplerende stikprøve.

Nedenstående tabel 2.2.1 viser relevante udsendelsesoplysninger om de i alt tre stikprøver:

TABEL 2.2.1: UDSENDELSESOPLYSNINGER

	Primær stikprøve (respondenter fra 2008)	Sekundær stikprøve	Supplerende stikprøve
Antal paneldeltagere i stikprøven:	4.685	5.499	2.000
Dato for udsendelse:	17.08.2009	17.08.2009	04.09.2009
Dato for 1. Rykker	25.08.2009	25.08.2009	06.09.2009
Dato for 2. Rykker	02.09.2009	02.09.2009	-
Dato for 3. Rykker	06.09.2009	06.09.2009	-
Dataindsamling lukket	09.09.2009	09.09.2009	09.09.2009
Antal gennemførte interview	2.259	1.648	413
Svarprocent (antal udsendte / antal svar * 100)	48,2 %	30,0 %	20,7 %

Den supplerende stikprøve blev udsendt med henblik på at opfylde kvoterne på 750 respondenter i de kvoter, som endnu ikke var lukket mod slutningen af dataindsamlingsperioden.

Det fremgår, at svarprocenten varierer på tværs af de tre stikprøver. Den lavere svarprocent i den sekundære stikprøve sammenlignet med den primære stikprøve, kan forklares med, at den primære stikprøve består af respondenter, som tidligere har besvaret et tilsvarende skema (i undersøgelsen fra 2008). Forklaringen på den lave svarprocent den supplerende stikprøve kan forklares med den korte svarperiode og et lavere antal rykkere.

2.1.1 Sektorer og kvoter

Spørgeskemaet består af en række generelle spørgsmål, som alle respondenter har besvaret. Derudover består skemaet af en række sektorspecifikke spørgsmål, som kun respondenter, der er kunde i den pågældende sektor og har været i kontakt med sin udbyder inden for de seneste 24 måneder, har besvaret. For hver af de fem sektorer, som undersøgelsen vedrører, er på forhånd defineret en **kvote** på 750 respondenter, som skulle besvare de sektorspecifikke spørgsmål.

Nedenstående tekstboks 2.2.1. viser de spørgsmål fra undersøgelsen, som kvotestyringen er baseret på.

Tekstboks 2.2.1: Kvoter

Q1. Er du kunde hos <sektor>? [et realkreditinstitut; en pensionskasse/selskab; et forsikringsselskab; en bank eller sparekasse; Ejer du investeringsbeviser udstedt af en investeringsforening]

- Ja
- Nej → Stil spørgsmål 1 igen, men nu for næste sektor i rækken)..
- Ved ikke → Stil spørgsmål 1 igen, men nu for næste sektor i rækken)..

Betingelse for Q2: Ja i Q1.2.

Q2. Nedenfor ser du en række måder hvorpå man kan være i kontakt med den/det <sektor>, hvor man er kunde. Hvor ofte har du haft følgende former for kontakt med din <sektor> inden for de seneste 24 måneder?

	Hyppighed af kontaktform indenfor de seneste 24 måneder						
	99. Ingen kontakt	1. Mindre end 3 gange	2. 3-5 gange	3. 5-10 gange	4. 10-15 gange	5. 15-20 gange	6. Mere end 20 gange
A Modtaget brev							
B Modtaget årsopgørelse /regning							
C Modtaget/sendt e-mail							
D Telefonisk kontakt							
E Personlig kontakt							
F Møde / arrangement							

[Hvis svar (ingen kontakt =99) for alle kategorierne A-F for en enkelt sektor → respondenterne opfylder IK-KE kriterierne for kvoten til sektoren.]

[Hvis svar 1-6 i en eller flere af kategorierne A-F → respondent opfylder kriterierne for kvoten til sektoren.]

Af hensyn til interviewlængden har respondenterne kun skullet besvare sektorspecifikke spørgsmål i relation til én sektor uanset, at de opfyldte kriterierne for flere sektorkvoter.

Kvotestyringen i spørgeskemaet har været tilrettelagt således, at de enkelte sektorer har været prioriteret, så de sektorer med den laveste relative befolkningsandel har været prioriteret højest. Har en respondent således været kunde i såvel en investeringsforening som i en bank/sparekasse, har pågældende respondent besvaret spørgsmål om investeringsforeninger (indtil kvoten for investeringsforeninger var opfyldt).

Nedenstående tabel 2.2.2. viser antallet af respondenter, som har gennemført spørgeskemaets sektorspecifikke spørgsmål om hver af de fem sektorer, dvs. sektorkvoternes størrelse. Desuden vises kvotens prioritering i kvotestyringen.

TABEL 2.2.2: RESPONDENTER FORDELT PÅ SEKTORER (KVOTER)			
	Antal gennemførte interview	Prioritering	Kvoten lukket (dato)
Investeringsforening	757	1	09.09.2009
Realkreditinstitut	1215	2	25.08.2009
Forsikringsselskab	753	4	07.09.2009
Pensionskasse/selskab	790	3	04.09.2009
Bank eller sparekasse	757	5	09.09.2009

Note: der kan være interview i en kvote, som er afsluttet efter, at kvoten ellers er opnået. Det skyldes i givet fald, at respondenterne har påbegyndt besvarelsen, før kvoten er lukket, men først afsluttet interviewet efter kvoten er lukket. Det relativt høje antal svar i sektoren, *realkredit*, skyldes en fejl i spørgeskemaets kvotestyring, hvorfor for mange respondenter har besvaret de sektorspecifikke spørgsmål inden for sektoren realkredit.

Udover de 4.272 respondenter, som indgår i de fem sektorer findes 48 respondenter i datasættet, som ikke indgår i en sektor:

- Heraf findes 10 respondenter, som ikke opfylder screeningsspørgsmålene men som har svaret på baggrundsspørgsmålene. Disse 10 respondenter udgør alle respondenter, som ikke opfyldte screeningskriterierne.
- De resterende 38 opfylder betingelserne for at blive spurgt om en eller flere sektorer, men den/de relevante sektorer har været lukket på tidspunktet for respondenternes udfyldelse af skemaet. Disse 38 respondenter har derfor kun svaret på baggrundsspørgsmål.

Særligt kvoten, investeringsforeninger, tog tid at opfylde. Ifølge InvesteringsForeningsRådet, IFR, ejer omkring 1 mio. danskere investeringsbeviser svarende til cirka 20 pct. af befolkningen. Andelen, som i indeværende undersøgelse svarer, at de ejer investeringsbeviser, viser sig – som tilfældet var i 2008 - at være noget lavere i denne undersøgelse. At færre personer i denne undersøgelse svarer, at de ejer investeringsbeviser end det fremgår af IFR's opgørelser kan skyldes, at nogle ejere af investeringsbeviser ikke er klar over, at de ejer investeringsbeviser. Neden for fremgår formuleringen af screeningsspørgsmålet om investeringsbeviser:

Tekstboks 2.2.2. Spørgsmål om investeringsbeviser

Ejer du investeringsbeviser, udstedt af en investeringsforening?

(Investeringsbeviser udstedes af Investeringsforeninger og formidles typisk gennem banker og sparekasser. Investeringsforeninger kan eksempelvis være Nordea Invest, Danske Invest, SparInvest o. lign.)

- Ja
- Nej
- Ved ikke

2.3 Svarprocent

Nedenstående tabel 2.3.1 viser fordelingen af svar og nægterårsager i den samlede bruttostikprøve for barometerundersøgelsen.

Tabel 2.3.1. Oversigt over anvendelsen af bruttostikprøven. N angives i parentes.	
Status	Procentandel
Link til spørgeskemaet er ikke blevet anvendt	44,4% (5.410)
Besvarelse afbrudt undervejs	11,2% (1.361)
Gennemført	35,4% (4.320)
Nægter (respondenter, som via særligt link i invitationen registrerer sig selv som nægttere, nægter-årsagen noteres ikke)	9% (1.093)
Total	100% (12.184)

Nedenstående tabel 2.3.2. viser antallet af gennemførte interview og antallet af afbrudte interview¹ fordelt på sektorkvoter.

TABEL 2.3.2: GENNEMFØRTE OG AFBRUDTE INTERVIEW FORDELT PÅ SEKTORER		
	Antal gennemførte interview	Antal afbrudte interview
Investeringsforening	757	169
Realkreditinstitut	1215	380
Forsikringselskab	753	221
Pensionskasse/selskab	790	232
Bank eller sparekasse	757	289
Øvrige respondenter	48	70

2.4 Vejning af data

Data i Penge- og pensionsundersøgelsen er vejret baseret på en avanceret vejmatrice, hvor alder, køn, geografi og uddannelse er medtaget. Der er anvendes en såkaldt iterativ vejning. Den iterative proces går ud på, at der først beregnes vægte, som skaffer overensstemmelse med idealfordelingerne på de enkelte variable én ad gangen. Som led i denne proces, vil der opstå ny uoverensstemmelse med de først behandlede idealfordelinger. Ved at gentage processen rettes fordelingerne ind, så der opnås en så god overensstemmelse på samtlige marginalfordelingerne, at nye gennemløb ikke medfører mærkbare forbedringer.

Køn, alder, geografi og uddannelsesfordelingerne stammer alle fra Danmarks Statistiks officielle befolkningsfordelinger. Der anvendes fordelinger fra det forgangne år frem for fremskrivninger. Dvs. i 2009 anvendes seneste tilgængelige tal fra 2008.

Nedenstående oversigt viser vejningen af de enkelte items i vejmatricen.

<p>Uddannelse 0.3592; GRUNDSKOLE + ALMENGYMNASIAL UDDANNELSER + ERHVERVSGYMNASIAL UDDANNELSER 0.3667; ERHVERVSUDDANNELSER 0.0539; KORTE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER 0.1351; MELLEMLANGE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER 0.0173; BACHELOR</p>
--

¹ Med afbrudt interview menes et interview, hvor respondenteren har påbegyndt men ikke fuldført besvarelsen.

0.0669; LANGE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

Region

0.305; Region Hovedstaden

0.149; Region Sjælland

0.217; Region Syddanmark

0.223; Region Midtjylland

0.106; Region Nordjylland

Køn

0.491; Mand

0.509; Kvinde

Alder

0.262; 18-34 år

0.381; 35-55 år

0.357; 56 år eller mere

De individuelle vægte i datasættet spænder fra 0,13 til 6,25, hvilket kan betegnes som relativt store vægte. Kilden til de store vægte er først og fremmest vejningen på uddannelse, idet der således er en underrepræsentation af lavtuddannede. Det kan hænge sammen med spørgeskemaets kompleksitet. En problemstilling, som forværres af, at en stor andel af respondenterne stammer fra 2008, hvor problematikken ligeledes gjorde sig gældende.